

Egeresi Zoltán¹

Előszó

A *Nemzet és Biztonság* jelen különszáma a Magyarország biztonsága és külkapcsolatai miatt az utóbbi években egyre inkább felértékelődő Nyugat-Balkánt választotta fókuszául. A különszámban összesen 11 neves szerző: kutatók, egyetemi oktatók, jelenlegi diplomataák járnak körül különböző témákat, ezzel átfogó képet vázolva a régió biztonsági kihívásairól.

Pap Norbert és Wittmann Tamás a magyarországi Balkán-kép változását és főbb jellemzőit mutatja be saját kutatási eredményeiket publikálva. Ebből kirajzolódik, hogy számos sztereotípiát alakítja a magyar társadalom véleményét a régióról, kezdve a Balkánnak Magyarország történelmében játszott szerepétől, az elmaradottság és fejletlenség imázsáig, amelyet az utóbbi években már árnyalnak a fejlődő turizmus és a régióba látogató magyarok helyi tapasztalatai.

Jugoszlávia széthullása óta a régió jelentős mértékben átalakult, számos állama csatlakozott a nyugati gazdasági (Európai Unió) és katonai szövetségi (NATO) rendszerhez. Ez az integráció jelentős mértékben javította az országok biztonsági helyzetét, illetve további reformokra készítette őket. Harangozó Dániel a NATO és Albánia kapcsolatát mutatja be esettanulmányként, megvizsgálva a 2009-ben csatlakozott ország katonai reformjait és képességeinek fejlődését az utóbbi bő tíz évben – rámutatva arra, hogy mely területeken szükségesek további erőfeszítések.

A NATO jelenléte továbbra is stabilizáló tényező a Nyugat-Balkánon. Márkus László a koszovói függetlenségi mozgalmak történetét és az ország függetlenedésében kulcszerepet játszó KFOR-misszió szerepét járja körül, aminek külön apropóját az adja, hogy a misszió parancsnoki posztjára Kajári Ferenc vezérőrnagy személyében 2021 őszén magyar vezető került. Ármás Julianna szintén Koszovó helyzetét vette górcső alá, a jelenlegi kihívásokra fókuszálva a szerb–koszovói kapcsolatot mutatja be, amely egyelőre messze van a rendezéstől.

Pintér Attila a Nyugat-Balkán kulcsállamának számító Szerbia szomszédságpolitikáját mutatja be, főként az utóbbi évek fejleményeinek tükrében. Belgrád jelenleg a régió egyik stabilizátoraként igyekszik megjelenni, jó kapcsolatok kiépítésével próbálja növelni befolyását, ami olyan formában is jelentkezik, mint a koronavírus-járvány idején demonstrált vakcinadiplomácia.

Noha a jugoszláv háborúk lezárultával és a különböző katonai misszióknak köszönhetően a régióban alapvetően kevés az esélye egy nyílt konfliktus kirobbanásának, Ördög Tibor a felszín alatt megbúvó területi vitákat tárja fel a 2021-ben a szlovén uniós elnökség idején készített, nagy polémiát generáló úgynevezett non-paper apropóján. A dokumentum által keltett politikai hullámverés jól rezonál a régióban továbbra is meglévő etnikai

¹ Egeresi Zoltán a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutató Intézet tudományos munkatársa. E-mail: Egeresi.Zoltan@uni-nke.hu

feszültségekkel. A továbbra is napirenden lévő szerb–koszovói probléma mellett az utóbbi években ráadásul Bosznia-Hercegovina kap egyre nagyobb nemzetközi figyelmet, emiatt a különszám is nagyobb teret szánt a nyugat-balkáni országnak, két tanulmány is foglalkozik vele.

Orosz Anna a boszniai bel- és külpolitikai folyamatokat elemzi, kezdve a boszniai szerb entitás szeparatista törekvéseivel, s folytatva a 2022 februárjában indult ukrajnai orosz agresszió hatásaival. Reményi Péter és Sümeghy Dávid tanulmányában pontosan az etnikai alapon szerveződő pártszervezetet és politikai törésvonalakat mutatja be Bosznia-Hercegovina választási földrajzán keresztül.

A különszámot végül Lőrinczné Bencze Edit hiánypótló tanulmánya zárja, amely a régió transznacionális biztonságának a magyar szakirodalomban kevésbé hangsúlyozott dimenzióját, a szervezett bűnözés helyzetét, annak nemzetközi beágyazottságát, a „balkáni út” jellemzőit járja körül.